

Л.М.Корнієнко

Л.М.Корниенко

L.M.Korniienko

Сумський національний аграрний університет

Сумский национальный аграрный университет

SumyNationalAgrarianUniversity

**ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.
НАПРЯМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.**

Анотація. У статтях розглядається практичне застосування інформаційних технологій на заняттях з іноземної мови, а також напрями застосування інформаційних технологій у навчальному процесі: під час навчальних занять, самостійної роботи, науково-дослідної роботи студентів.

Аннотация. В статье рассматривается практическое использование информационных технологий на занятиях по английскому языку, их применение в учебном процессе: на занятиях, при самостоятельной и научно-исследовательской работе студентов.

Summary. The articles deal with practical use of information technologies at English lessons, the ways of their use in the educational process: at lessons, doing individual and research work.

Ключові слова: інформаційні технології, Інноваційність розвитку освіти, інтернет-ресурси, електронна пошта, блоги, комп'ютерні програми, електронний підручник, електронний словник, принцип особистісно-орієнтованого навчання, самостійна робота.

Ключевые слова: информационные технологии, инновационность развития, интернет-ресурсы, электронная почта, блоги, компьютерные программы, электронный учебник, электронный словарь, принцип личностно-ориентированного обучения, самостоятельная работа.

Keywords: information technologies, innovative process of the education development, internet-resources, e-mail, blogs, computer programs, electronic textbook, electronic dictionary, individual work, principle of self-oriented education.

Нинішній світ як у глобальному, так і в локальному вимірі змінюється. Ці зміни вимагають нових підходів до підготовки людини до життя, зокрема, засобами освіти.

Як показують дослідження, для того щоб бути співрозмірною з часом, освіта має носити інноваційний характер, за рядом показників обганяти його, йти по переду тих вимог, які суспільство поставить перед особистістю вже через декілька років.

Інноваційність розвитку освіти – постійні нововведення в діяльність навчально-виховних закладів, в навчально-виховний процес – є тією нагальною потребою, без задоволення якої вона втратить взаємозв'язок з життям, загубить свій творчий потенціал, перетвориться в рутинну справу, не потрібну ні суспільству, ні особистості. Життя вимагає інтенсифікації пошуку, експериментування, введення новітніх технологій, застосування нових засобів навчання.

Найбільш перспективними серед сучасних новітніх технологій навчання є інформаційні технології навчання, які в сукупності з традиційними його формами та методами істотно збагачують зміст підготовки майбутніх фахівців.

Зміна вимог до рівня володіння англійською мовою студентами немовних вищих навчальних закладів спричинила перегляд мети навчання іноземних мов, а це викликало зміни програм, комплексно-методичного забезпечення, форм та методів навчання. Керуючись висновками експертів Ради Європи з освітньої політики, слід підкреслити необхідність комплексного формування у майбутніх спеціалістів англійської комунікативної компетенції в галузі читання, говоріння, аудіювання та письма для забезпечення спілкування у професійній сфері.

Питома вага кожного з видів мовленнєвої діяльності диктується необхідністю його використання у певній професійній сфері. Необхідність формування у студентів ВНЗ умінь писемного професійного мовлення поряд з усним викликана часом. Потреба вести ділове листування, оформляти документацію з метою ділового спілкування з іноземними партнерами вимагає від викладача пошуку найбільш ефективних форм та методів формування писемних професійних навичок та вмінь. Адже зміна загальної мети і вимог до рівня володіння мовою привела і до зміни вимог щодо вмінь письма, а саме: студент повинен вміти написати діловий лист відповідно до його логіко-композиційної структури, оформити ділову документацію, скласти письмове повідомлення з приводу прочитаного, написати реферат, резюме, анотацію статті тощо.

Важко переоцінити значення застосування сучасної комп'ютерної технології для вирішення цих задач.

Багаторічні дослідження підтверджують той факт, що комп'ютерна лінгвістика дозволяє об'єднати існуючі методи навчання іноземних мов через використання мультимедійних технологій, що здатні моделювати лінгвістичну та комунікативну реальність, а також формувати компетенції в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі. Тому вивчення дидактичного потенціалу та розробка методики застосування таких Інтернет-ресурсів, як блог (blog), вікі (wiki), подкаст (podcast), вебквест (webquest), чат (chat) та електронна пошта (e-mail) у викладанні англійської мови з метою формування комунікативної компетентності студентів є актуальною проблемою.

Наприклад, блог - це різновид сайту, що час від часу наповнюється новою інформацією, котра представлена в хронологічному порядку. Навчальний блог (anedublog) може бути створений як викладачем (a tutorblog), так і студентом (a studentblog) або групою студентів (a class/groupblog).

Викладач використовує блог для забезпечення студентів матеріалами для додаткового читання; конспектами занять; зразками виконання завдань для самостійної роботи; зразками контрольних тестів; питаннями для самоконтролю; переліком посилань на додаткові джерела інформації з теми, що вивчається; методичними рекомендаціями тощо.

Одночасно студенти заохочуються створювати персональні блоги, на яких вони отримують завдання, наприклад, двічі на тиждень розміщувати інформацію щодо виконання практичних завдань.

Головне завдання використання інформаційних технологій – це відбір і застосування дійсно цінної інформації з нескінченного інформаційного потоку, тобто отримання знань з інформації, орієнтуватися в інформаційному середовищі, яке швидко розширюється.

Використання Інтернету – це величезна довідково-інформаційна система, яка може бути використана для вивчення мови.

Електронний підручник є гармонійним доповненням до традиційних форм навчання.

Використання комп'ютерних програм у навчальному процесі дає змогу найбільш повно реалізувати принцип особистісно-орієнтованого навчання.

Інформатизація освіти є визначальним чинником формування інноваційно-інформаційного суспільства в Україні. Адже в інформаційному суспільстві впровадження інформаційних технологій є загальним орієнтиром розвитку всіх сфер життєдіяльності спільноти, а відтак і одним із пріоритетних напрямів піднесення освіти.

В процесі впровадження інформаційних освітніх технологій особлива увага повинна приділятися формуванню інформаційної культури фахівця. Рівень її сформованості визначається, по-перше, знаннями про інформацію, інформаційні процеси, їх моделі й технології; по-друге, уміннями і навичками застосування засобів і методів обробки та аналізу інформації в сфері педагогічної діяльності; по-третє, умінням використовувати сучасні інформаційні технології в освітній діяльності; по-четверте, світоглядним

баченням навколишньої дійсності як відкритої інформаційної системи. З огляду на це слід наголосити, що аспект впровадження інформаційних освітніх технологій передбачає орієнтацію на виховання базисних цінностей, які доповнюють професійну і загальноосвітню (загальнокультурну) компетентність особистості. Впровадження сучасних інформаційних освітніх технологій повинне виходити з пріоритету загальнолюдських цінностей. Досвід упровадження новітніх технологій навчання на заняттях з мовних дисциплін дозволяє визначити такі напрями застосування інформаційних технологій (далі - ІТ):

1. Використання ІТ під час навчальних занять. З метою підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів ІТ активно впроваджуються в навчально-виховний процес на заняттях різного типу (вивчення нового матеріалу, узагальнення та систематизації знань, підсумкових тощо). Так, під час проведення занять дієвим є використання інтерактивної дошки, мультимедійного супроводження, що дозволяє не тільки унаочнити процес навчання, а й викласти максимальну кількість інформації за обмежений час. На практичних заняттях студенти можуть застосовувати електронні посібники, електронні словники, а також оригінальні, самостійно створені разом з викладачем навчальні матеріали з використанням універсальних інструментальних комплексів для розробки та редагування різного роду навчальних програм (наприклад, текстовий редактор Word, програми Excel, PowerPoint). За допомогою комп'ютерних технологій і розробленої системи різних за рівнем складності завдань стає можливим оперативне проведення контролю знань, що виконує як діагностичну, так і коригувальну функцію.

2. Використовуються ІТ і під час самостійної роботи студентів, що створює сприятливі умови для самореалізації особистості, надає можливість кожному залежно від рівня підготовки, розумових здібностей обирати послідовність, обсяг і темп опанування матеріалу, здійснювати самоконтроль[5]. Так, цікавою і творчою роботою стає робота з Інтернет-ресурсами щодо пошуку потрібної інформації для написання реферату, підготовки повідомлення, укладання анотованих списків ресурсів Інтернет на певну тему, створення мультимедійного проекту, презентацій, галерей ілюстрацій тощо. В нагоді тут стають пошукові сервери, зокрема Google, Rambler, Yandex тощо. Зокрема, цього року студентами нашого коледжу були підготовлені презентації з тем: "Ourcollege", "Great Britain", "Myhooby", "Environmentalprotection", "Healthylifestyle". Використання у навчальному процесі можливостей інформаційних технологій відкриває перспективи для дистанційного навчання. Так, зокрема, одним із шляхів оптимізації організації навчання студентів нашого коледжу стало розміщення на порталі коледжу навчально-методичних матеріалів для підготовки до занять та самостійного вивчення дисципліни: граматичного матеріалу, переліку питань для самостійного опрацювання, тестових матеріалів для закріплення й перевірки опанованого матеріалу, зразків діалогів чи текстів з тем, що вивчаються, екзаменаційних питань тощо.

3. Застосування ІТ у навчально-виховному процесі передбачає ретельну роботу викладача щодо підготовки до занять. Викладачі активно працюють над створенням електронних варіантів лекцій, підготовкою і подальшим застосуванням під час занять мультимедійних презентацій, що, як засвідчує досвід, значно підвищує ефективність сприйняття навчального матеріалу студентами, дозволяє збільшити обсяги інформації для засвоєння за відведений час тощо. Сучасні інструментальні засоби відкривають можливості для візуалізації навчальних матеріалів і побудови електронних підручників, посібників, практикумів, що активно використовувалися б у навчальному процесі. Тому постає питання про створення електронних бібліотек з курсами дисциплін, які викладаються в навчальному закладі. На жаль, треба відзначити, що, незважаючи на високу ефективність, підготовка навчально-методичного забезпечення із використанням ІТ - дуже трудомістка робота, адже вимагає значних витрат часу. Це нерідко стає причиною відмови викладачів у застосуванні подібних технологій.

4. Використання ІТ відкриває широкі можливості для науково-дослідної роботи студентів. Однією із сучасних форм комунікації стає проведення Інтернет-конференцій, організація форумів з обговорення проблемних питань. Проведення подібних заходів дозволяє значно заощадити кошти на проїзд, проживання та друк матеріалів, натомість відкриває широкі можливості для обміну досвідом, збагачення знань, спілкування з цікавими людьми тощо.

Для проведення контролю знань студентів через обмеженість часу зручно використовувати тестові програми. Основна мета тестового контролю (ТКЗ)— оцінювання рівня засвоєння знань студентів після вивчення дисципліни й одержання інформації для удосконалення процесу підготовки кадрів.

Відповідно до загальної мети можна виділити такі основні функції ТКЗ: 1) діагностична; 2) навчальна; 3) організуюча; 4) виховна.

Функція діагностики впливає із самої суті контролю, спрямованого на збирання, аналіз та інтерпретацію результатів оцінки для визначення реального рівня сформованості знань студента. Навчальна функція спрямована на досягнення однієї з найважливіших цілей — оволодіння студентами змістом освіти (певної дисципліни). Мається на увазі той факт, що студент при вирішенні тестового завдання ще раз повторює пройдений

матеріал і краще закріплює отримані знання. Організуюча функція педагогічного контролю виявляється в його впливі на організацію навчального процесу. Залежно від отриманих результатів контролю викладач вносить відповідні зміни в навчальний процес, що виявляються в нових підходах, формах, методах та дидактичних засобах навчання. Виховна функція. Тестова перевірка допомагає студентам удосконалювати свої знання, систематизувати їх, розвивати пам'ять, мислення, гуманізувати освітній процес і на цій основі формувати гармонійно-розвинуту творчу особистість.

Як один з елементів процесу навчання ТКЗ регламентується відомими загальними принципами педагогіки: 1)об'єктивності і справедливості оцінювання; 2)науковості; 3)ефективності й оперативності; 4)систематичності; 5) єдності вимог; 6) гласності та ін.

Тест (англ. «test» — іспит) — завдання стандартної форми, що має за мету визначити рівень засвоєння знань, розумового розвитку, спеціальних можливостей та інших якостей особистості людини. Тест педагогічний являє собою сукупність завдань зростаючої складності, що дозволяють точно оцінити знання, уміння, навички й інші характеристики особистості студента, які цікавлять педагога. Наприклад, такі як повнота (наявність повного ланцюга системи знань); систематичність (упорядкованість і стрункість); науковість (глибоке засвоєння наукових понять, законів, теорій); міцність (можливість довгострокового зберігання в пам'яті накопиченої суми знань і засобів діяльності).

Відповідно до змісту завдань педагогічного контролю педагогічний тест повинен задовольняти такі вимоги: 1) чіткий комплекс тестових завдань; 2) оптимальний рівень складності; 3) надійність; 4) валідність; 5) можливість оцінювати знання студента за рівнем сформованості його творчого досвіду.

Тест повинен включати комплекс завдань різноманітних видів, для того щоб всебічно оцінити рівень засвоєння навчальної інформації: розуміння, пізнання, відтворення, застосування, творчість. Особливо складно

діагностувати творчий рівень, тому що творча діяльність заснована на сукупності умінь: інтелектуально-логічних, інтелектуально-евристичних, методологічних, світоглядних, комунікативних, автодидактичних тощо. Для цього необхідно розробити комплекс тестових завдань зростаючої складності. Рівень складності має бути таким, щоб студент розумів сутність і завдання тесту, а питання в тесті повинні відповідати складності контрольного матеріалу. Надійність— одна з найважливіших характеристик тесту. Тестова програма повинна дозволяти визначити й оцінити знання, уміння і навички з максимальною точністю. Валідність показує цінність тестових завдань, які повинні бути пов'язані з практичними або емпіричними показниками.

Для реалізації цих умов існує класична процедура складання тестів, що має таку послідовність етапів. І етап. Викладач повинен визначити мету тестування (що він хоче оцінити: Знання?, Уміння?, Якого рівня? тощо); виділити вимоги (критерії) до оцінюваних знань, умінь, навичок (розробити шкалу оцінювання, модель інтерпретації отриманих оцінок). II етап. Розглядається план тесту, визначається кількість завдань, встановлюється рівень їх складності. III етап — складання і підбір завдань. Тут необхідно керуватися такими вимогами: 1) кількість завдань у тесті повинна забезпечити рішення поставлених перед тестуванням цілей (тобто кількість завдань повинна бути такою, щоб найбільш повно охопити досліджуваний матеріал); 2) форма завдань повинна бути різноманітною і залежати від предмета тестування. Будь-який тест складається з таких елементів: 1) інструкція до тестування (наприклад: назвіть правильні відповіді, складіть схему тощо); 2) текст тестового завдання; 3) варіанти відповідей (якщо тести закриті). Відкриті тести передбачають вільну відповідь, а закриті — один правильний варіант і мають різноманітну форму постановки задачі. Варіанти закритих тестів включають: тести на впізнавання, тести на достовірність, тестові завдання на доповнення, тести на відповідність та послідовність дій, тести на конструювання та у формі ситуаційного завдання.

Дуже важливо використовувати в одній картці тестового контролю різноманітні форми тестування і поступово підвищувати рівень складності завдань.

Контроль знань – це перевірка власного досвіду викладача, його спроможності ефективно впливати на формування знань, вмінь, навичок, а також розвиток творчих здібностей студентів, це ще й можливість удосконалювати форми, методи і засоби педагогічної майстерності.

Аналіз практики вітчизняної та зарубіжної вищої школи свідчить про істотні зміни в оцінюванні знань і відповідає таким вимогам: 1) система має відображувати глибину засвоєння навчального матеріалу (диференціація); 2) необхідно, щоб система стимулювала активну самостійну роботу в оволодінні професійними дисциплінами, виявляла творчу і талановиту молодь (сприяння елітарній освіті); 3) система має забезпечувати об'єктивність та індивідуальний підхід в оцінюванні рівня сформованості знань і якості навчання кожного студента як особистості.